

En prædiken er jo skrevet som en tale; noget der skal siges højt. Og derfor er det tit en underlig genre at læse.

Men flere har spurgt om min prædiken fra Nytårsdag.

Så derfor bringer vi den, - og jeg håber I kan mærke mit "lille smil i mundvigen" over vore fælles dårskeer.

Godt Nytår fra Inger

Prædiken Nytårsdag 1.1.2022 kl. 16.00

Evangelium: Mattæus 6, 5-13. Om Fadervor

Der er meget, der har en værdi i sig selv. Og det ved vi godt, når vi giver os tid til at falde til ro.

At noget har en værdi i sig selv, det betyder, at det ikke skal måles med noget andet, for at være noget værd.

Men det er vi ellers blevet vant til. I mange hundrede år.

Vi spørger fx om noget kan betale sig. Vi spørger om hvad effekt det eller det har? Vi spørger, om det fx er godt for vores sundhed? for vores hjerne og aldring?

Eller for vores evne til at lære? Eller om det har en samfundsmæssig nytte.

Nytteværdi. Brugsværdi. Egnethed.

De ord bruger vi for at sætte værdi på alle mulige menneskelige foreteelser. Og også på vores omverden: hvad kan naturen bruges til? Altså udover at udvinde råstoffer, har den så en brugsværdi, fx som rekreativt område? Kan den bruges så vi slapper af?

Når vi spørger sådan, så har vi sat os selv, som højeste værdi. *Mennesket er blevet målestok* for hvilken værdi, vi tillægger alt andet.

"Kan vi bruge det til noget?"

Derfor har vi svært ved, at noget kan have værdi i sig selv. At nogen og noget kan have sin egen eksistensberettigelse.

Ja, det lyder nærmest tosset, når man skærer det ud i pap på den her måde. Men prøv at lægge mærke til vores sprogbrug i alle medier og se, hvordan der spørges. Jeg kommer selv til at grine, når der i fuldt alvor spørges, hvorfor børn skal lege? Eller hvorfor vi skal høre musik? eller hvorfor det eller det kunstværk er noget værd? Og jeg griner endnu mere, når jeg hører svaret: at det er godt for børnenes indlæring, - eller at musik er godt for vores kreativitet og omstillingsparathed - eller malkekøers ydelse, -eller: at nu er det og det kunstværk blevet solgt for et kæmpe beløb.

Det er sjældent, at nogle svarer: fordi det er skønt!

Leg, musik og kunst er noget af det, som vi blevet vant til ikke at tillægge en værdi i sig selv. Men i stedet måler vi det ud fra hvilken nytteværdi, det har for os.

Men, når så vi falder til ro og får øje på børn, der leger, - og giver os tid til at se på dem, så opdager vi, hvor rigt det er: titte- bøj nede fra en papkasse, igen og igen - eller store lømler, der spiller bold i skolegården.

Der er meget, der har en værdi i sig selv.

Og det ved vi udmærket godt, når vi giver os tid til at falde til ro.

Om skønhed, siger professor Dorthe Jørgensen at det er det, som har en værdi i sig selv. Skønhed skal ikke måles på noget andet end sig selv. Og skønhed er i hendes forskning både det smukke og det forfærdende. Det er altså ikke kun det harmoniske. Men skønhed er en måde at erkende verden på, og de andre og sig selv.

At erfare skønhed er en måde, vi erkender på. Og den er ikke den samme, som vi bruger, når vi ser efter effekt, nytte eller brugsværdi.

Ja, det var en lidt lang indledning, - og den er min tilgang til Fadervor i dag. Til det at bede.

At også bøn skal vi holde ude af det regnskab, der hedder: nytter det? hvad er det værd? hvorfor gør vi det?

En bøn som Fadervor skal ikke bruges til noget.

Den har ikke nogen nytteværdi. Den skal ikke gøres op i forhold til noget andet, som den så skulle få sin værdi fra. *Den har værdi i sig selv.*

Det har værdi i sig selv, at der er mennesker, der uden at nogen ved det, sidder og beder fadervor. Måske beder de fadervor efter at have nævnt andre mennesker, som de tænker på. Som de beder for og takker for.

Det har værdi i sig selv.

Det skal ikke måles på effekt. Den, der beder skal ikke måles på fromhed eller tros-styrke. Eller mangel på samme. Eller på om det er naivt og godtroende eller egoistisk og virkelighedsflugt.

At bede fadervor har en værdi i sig selv.

Og ligger faktisk indenfor det område hos et menneske, som vi kalder 'urørlighedszone'. Det private.

Og derfor er det så godt et billede, når Jesus siger: "gå ind i dit lønkammer." For på den måde mærker vi, at *bøn og fadervor hører til det område i vores liv, hvor andre ikke behøves få adgang.*

Det er vores eget. Det har med vores privathed at gøre. Noget urørligt.

Og derfor bruger vi også ord som blufærdighed, når vi taler om bøn.

Men det betyder ikke, at bønnen Fadervor lader os forblive inde i os, - og med os selv.

Vi får ikke lov til at have os selv som målestok, når vi beder Fadervor. For med det samme, vi begynder på den, så kastes vi væk fra os selv. Vi kastes straks ud i en lovsang til livgiveren i himmel og på jord. Og derefter ind i en omsorg for himmel og jord, når vi beder: 'lad din vilje ske.'

Og hele vejen siger vi "vi". Altså den bøn, som hører til vores urørlighedszone, der siger vi "vi" - sammen med andre. *For den handler om alle* og er aldrig kun min egen private bøn for mig selv. Men den kaster mig ud i tilværelsen med alt og med alle.

Fordi vi siger "vi" i Fadervor, kan vi også bede den i fællesskab, -og offentligt. Men det er ikke alle, der føler sig tilpas ved det.

Og det hænger sammen med, at i dét øjeblik Fadervor skal noget andet, end selve det den er som bøn, så bliver vi utilpasse. Og med god grund.

Det bliver grumset, når Fadervor skal måles med andre målestokke end den selv. Hvis vi fx ser efter, om den virker! Det kan være, om den har en "signalværdi", så man fremstår som kristen, - eller så man fremstår som ydmyg og dybsindig. Der er også nogen, der spørger, om den har en virkning på vores sundhed og vores mentale helbred, eller på vores forhold til andre, - eller om den virker for dem, vi beder for.

Men når vi ser efter virkning og effekt, så har vi forladt "lønkammeret". Billedlig talt. For så måler vi bønnen ud fra andre kriterier, end den selv. Og det bliver hurtigt grumset

Fadervor er en værdi i sig selv. Og det at bede den, har sin egen værdi. Den er en form for erkendelse.

En langsom og livslang erkendelse.

Her til sidst vil jeg se på en af bønnerne i Fadervor som eksempel på at blande bøn sammen med andre interesser. Og det er bønnen: "Forlad os vor skyld som også vi forlader vores skyldnere."

Netop det at bede om tilgivelse og sige undskyld bliver i de her år blandet sammen med alle mulige andre interesser end det medmenneske, vi har gjort uret imod.

Når det sker i det offentlige rum, så oplever vi, at det tit handler mere om signal-værdi og sit eget 'image' end om at se på det menneske, man har gjort uret og beder om tilgivelse hos. Fx. udtrykket: "jeg lægger mig fladt ned", hvad betyder det? Ønsker man virkelig at genoprette noget? Og hvordan? Eller: "HVIS jeg har gjort noget eller sagt noget, som nogen FØLER var krænkende – og det var jo en anden tid - så var det ikke sådan ment." Er det en undskyldning? Og et ønske om at genoprette noget med et andet menneske?

Vi mærker tydeligt, når der er andre interesser på spil i en undskyldning, end det menneske, man har forbrudt sig over for.

Noget andet, som vi blander ind i tilgivelse, det er at vi ser efter dens virkning på vores egen psykiske sundhed og mentale helbred. Os selv først – atter en gang...

Og derfor er der mange gode råd om, at vi skal tilgive for at få det *bedre* med os selv.

Det er ikke så tit, vi hører, at vi skal bede om tilgivelse for *at en anden kan få det bedre*.

Der kan også være den beregning, at "jeg skal tilgive, så jeg kan få tilgivelse en anden gang."

Men Fadervor har ikke noget med virkning, effekt og beregning at gøre. Det er ikke en selvhjælpbog.

Det er en bøn, der kaster os ud af vores egen komfortzone.

I den beder vi beder FØRST om forladelse for det, vi selv har gjort forkert: "forlad os vor skyld". Og så fortsætter bønnen med, at vi også skal tilgive dem, der har gjort os en uret.

Det er altså ikke for vores egen skyld, at vi skal tilgive andre. Så ville det være vendt om: vi forlader vores skyldnere og så regner vi med at vores skyld også bliver forladt.

Men det er for hinanden skyld. For det fælles liv.

"Forlad os vor skyld". Her begynder det.

Fadervor omfavner vores tilværelse med gud og mennesker; vores eget liv med de sorger og glæder, der er og som var. Og alle menneskers liv, - alt det, vi håber på for hinanden.

Amen.

